

MannsForums kommentarer og innspill til

Forslag til lov om barn og foreldre (barnelova)

Innhold:

Innhold:	1
Kapittel 1 Grunnleggjande rettar for barn	3
§ 1-1 Det beste for barnet	3
§ 1-2 Barnet sin rett til medverknad	3
§ 1-3 Barnet sin rett til omsorg, utvikling og vern mot vald	3
Kapittel 2 Kven som er foreldre til eit barn	4
§ 2-3 Fastsettelse av morskap.	4
§ 2-4 Farskap	5
Kapittel 3 Det offentlege sitt ansvar for å fastsetje foreldreskap m.m.	5
§ 3-1 Plikt til å gi fødselsmelding	5
Kapittel 4 Rettargang i saker om foreldreskap	6
§ 4-1 Kapitlet sitt verkeområde og forholdet til andre reglar om rettargang	6
§ 4-2 Kva for domstol foreldreskapssaka høyrer under	6
§ 4-5 Vilkår og fristar for å reise sak om endring av farskap eller medmorskap	6
Kapittel 5 Rettargang i andre slektsskapssaker enn foreldreskapssaker	6
Kapittel 6 Foreldreansvaret	6
§ 6-1 Kven som har foreldreansvaret	6
§ 6-3 Melding om foreldreansvar til folkeregistermyndigheita	7
§ 6-9 Flytting ut av landet og opphald utanfor landet	7
§ 6-11 Forbod mot utanlandsreise med barnet	7
Kapittel 7 Barnet sin bustad og dagleg myndigheit når foreldra ikkje bur saman	7
Kapittel 8 Samvær	9
§ 8-1 Barnet og foreldra sin rett til samvær	9
§ 8-2 Omfanget av samværet	9
§ 8-3 Ansvar for gjennomføring av samvær	9
§ 8-5 Høve til å stille vilkår for samvær	9
§ 8-6 Samvær med støtta eller beskytta tilsyn	10
§ 8-7 Samvær ved kontaktforbod eller besøksforbod	10
§ 8-8 Reisekostnader ved samvær med foreldra	10
§ 8-9 Samværsrett for andre enn foreldra	11

Kapittel 9 Forsørgeransvar og bidragsplikt m.m.	11
§ 9-1 Foreldra sitt ansvar for å forsørge barnet	11
§ 9-2 Barnebidrag og særbidrag	11
§ 9-5 Korleis bidrag blir fastsett	11
§ 9-7 Fastsetjing av barnebidrag for tid som har gått	11
§ 9-11 Midlertidig avgjerd om barnebidrag	12
Kapittel 10 Mekling	12
§ 10-1 Formål med mekling	12
§ 10-3 Gjennomføring av mekling	12
§ 10-4 Barnesamtale ved mekling	13
Kapittel 11 Generelle reglar om rettargang i foreldretvistar	13
§ 11-1 Dei særlege pliktene til advokatar	13
§ 11-2 Dei særlege pliktene til dommarar	14
§ 11-3 Teieplikt for sakkunnig og representant for barnet	14
Kapittel 12 Særlege reglar om rettargang i foreldretvistar	14
§ 12-1 Kva ein kan reise sak om	14
§ 12-2 Vilkår for å reise sak	14
§ 12-3 Kva for domstol saka høyrer under	15
§ 12-6 Barnet sin rett til medverknad i foreldretvistsaker for retten	15
§ 12-7 Midlertidig avgjerd	15
§ 12-9 Avgjerder under saksførebuinga	15
§ 12-11 Representant for barnet	15
§ 12-12 Bruk av sakkunnig	16
Kapittel 13 Særlege reglar om rettargang i saker om foreldreansvar m.m. etter dødsfall	16
§ 13-1 Kven som kan krevje foreldreansvaret etter dødsfall	16
Kapittel 14 Tvangskraft og tvangsfullføring	16
§ 14-1 Vedtak om tvangskraft for avtalar	16
§ 14-2 Tvangsfullføring av avtalar og avgjerder i foreldretvistar	16
§ 14-3 Når tvangsfullføring ikkje skal skje	16
§ 14-5 Korleis avtalar med tvangskraft og avgjerder kan tvangsfullførast	16
Kapittel 15 Internasjonal privatrett	17
§ 15-1 Generelle føresegner	17
§ 15-3 Anerkjenning av morskap	17
§ 15-4 Anerkjenning av farskap og medmorskap	17
§ 15-8 Jurisdiksjon i saker om barnebidrag	17
§ 15-10 Godkjenning av private avtalar for innkrevjing i utlandet	17
Sluttkommentar	17

Kapittel 1 Grunnleggjande rettar for barn

§ 1-1 Det beste for barnet

MannsForums kommentar:

Bestemmelsen gir «barnets beste» en sentral plass, men mangler en operasjonalisering av hva dette innebærer i praksis. Dette åpner for stor grad av tolkning, noe som kan føre til ulik praksis og manglende rettssikkerhet for barn og foreldre.

MannsForum viser til Barneombudets kursmateriell for å definere og legge grunnlag for hvilke vurderinger og handlinger som bør ligge til grunn - se link: Kurs 1 Barnets beste på individnivå – Barneombudet. Utover det viser vi til definisjonene i FNs Barnekonvensjon.

§ 1-2 Barnet sin rett til medverknad

MannsForums kommentar:

Det anmerkes at paragrafen kan føre til at barnet pålegges “å velge hvem de er mest glad i” ettersom loven ikke har tilstrekkelig definerte virkemidler mot påvirkning og manipulering av barn. Det må på plass tiltak og verktøy for påvisning, og tiltak som skal iverksettes for å skjerme barnet mot slik negativ påvirkning.

Se gjerne vår egen kampanje, “Ordene dine påvirker deres sinn”:

<https://mannsforum.no/nyheter/ordene-dine-former-deres-sinn/>

§ 1-3 Barnet sin rett til omsorg, utvikling og vern mot vald

MannsForums kommentar:

Selv om loven understreker barnets rett til vern, presiserer den ikke hvem som har ansvar for å definere når tiltak skal iverksettes – eller etter hvilke kriterier. Våre erfaringer gjennom snart to tiår viser at kompetanse og vilje til å handle varierer kraftig mellom de forskjellige instanser og kommuner. Dette skaper store forskjeller i barns faktiske beskyttelse, og gjør rettssikkerheten vilkårlig.

Kapittel 2 Kven som er foreldre til eit barn

§ 2-2 Morskap

MannsForums kommentar:

Setningen ønskes fjernet: Morskap kan ikkje overførast gjennom ein avtale om å føde eit barn for ein annan person. Hvis farskap skal kunne overføres ved å skape et barn for en annen person, bør en likeverdig lov også tillate mødre å overføre morskap. Vi mener dette hører hjemme i annet lovverk, feks adopsjonsloven.

MannsForums kommentarer til øvrige punkter i Kap 2:

En av de grunnleggende intensjonene er å sørge for at barnet har to likeverdige foreldre. Forslagets kapittel 2 er første tydelige “snublepunkt”, og følger ikke opp §1-5 i tilstrekkelig grad.

Lovens begrepsbruk om morskap er uklar i møte med dagens juridiske og medisinske realiteter. Den tar ikke høyde for situasjoner der den fødende personen har en annen juridisk kjønnsidentitet enn kvinne.

Vår grunnleggende holdning til dette er at morskap og farskap skal behandles på en likeverdig måte i forhold til det enkelte barns rett til å vite hvem de faktiske foreldrene er, og dets behov for å kjenne til hvor biologiske røtter kommer fra.

“Pater Est” etter §2.4 er etter vårt syn svært utdatert, og med nye medisinske muligheter til assistert befruktning er det heller ikke gitt at den som føder barnet faktisk er barnets mor. Forslagets inkonsekvens vises tydelig i §2-3 ved at det ved utenlandsbefrukting stilles krav om at sæddonors identitet skal være kjent, men at barn som er skapt på tradisjonelt vis ikke har den samme lovfestede retten til å ha en kjent far.

Dermed må det etter vårt syn innføres verktøy for å avklare slektskap, og bruk av DNA for slektskapsavklaring er en tilgjengelig mulighet med dagens teknologi. Basert på hva en slik avklaringstest koster, og fødselstall på rundt 50.000 barn pr år, vil avklaringsprøver for alle nyfødte koste ca 50mill pr år (dagens kostnad pr er ca 1.000.-, i småskala, hos private aktører). Gitt at slektskapsavklaring gjennomføres for begge barnets foreldre, kan kostnaden anslås til rundt 150mill pr år. Til sammenligning anslår vi kostnadene ved rettsprosessene knyttet til dagens barnelov til et nøkternt 2.5mrd årlig. Tiltak for å redusere denne samfunnskostnaden kommer vi tilbake til i senere kapittel.

Vi anmerker at en slik slektskapsavklaringstest gjøres ved analyse av en begrenset DNA-profil, egnet til nettopp slektsavklaring. Profilen er ikke egnet til bruk i straffeprosess, eksempelvis, men er godt egnet til å avklare organdonasjonsmuligheter. Vi er kjent med at det har forekommet dødsfall i helsevesenet på bakgrunn av at pasientens “far” ikke hadde slektskapet i orden. Ordningen vil således også kunne bidra til å spare liv i fremtiden.

Vi påpeker også at eksisterende barnelov har vært virksom i mer enn 40 år. På den tiden da loven ble vedtatt kunne vi på statskanalen se Gro og Kåre som unge politikere, telefonen sto på et fast bord i gangen, og Microsoft var fortsatt et garasjeforetak i New Mexico. Det er to generasjoner siden. En modernisering nå som vi har muligheten, vil være fullt ut virksom i løpet av de neste to generasjonene. Dermed vil behovet for de store delene av kap 2 og kap 3 forsvinne gradvis i neste virksomhetsperiode. Tiden er inne for å se fremover!

Kjente motforestillinger mot slik slektsavklaring er gjerne basert på de voksnes behov. Vi mener at lovens formål først og fremst må være å underbygge og sikre det enkelte barns rett til kjennskap om sitt opphav. I kapittel 2 nevnes også barnets rett til å kjenne sitt opphav. Dette mener vi å ivareta gjennom vårt forslag nedenfor. Vi har derfor satt en strek for kap 2 etter våre forslag til ny §2-3 og §2.4, som følger:

§ 2-3 Fastsettelse av morskap.

Ved bruk av assistert befruktning eller surrogati skal morskap fastsettes ved slektskapsavklaring basert på DNA.

§ 2-4 Farskap

Farskap fastsettes ved slektskapsavklaring basert på DNA.

Resterende paragrafer i kapittelet foreslås å utgå eller overføres til adopsjonsloven.

Kapittel 3 Det offentlege sitt ansvar for å fastsetje foreldreskap m.m.

§ 3-1 Plikt til å gi fødselsmelding

MannsForums kommentarer:

Far til barnet er den som er slektsavklart som far. Vi mener det er fullstendig urimelig at en viktig ting som slektskap skal kunne avgjøres ved "utpeking". "Pater Est" er en avtalebasert form for "utpeking", som vi allerede har påpekt. "Utpeking" er ikke et faktabasert grunnlag for å ivareta det enkelte barns interesser, og må derfor unngås som grunnlag. §3-1 må derfor beskrive at den som påstås å være far må være den som slektsavklares først.

Her kommer også begrensningene i Folkeregisterloven til syne for første gang. Folkeregisteret har ikke lovfestet plikt til å registrere slektskap, da formuleringene i loven ikke definerer at registeret "skal" registrere det (formulert som "kan").

Øvrige formuleringer som baserer seg på utpeking eller andre usikre metoder for mor- eller farskap må justeres deretter, og DNA-baserte undersøkelser beholdes. Behov for rettslige avklaringer bortfaller, men tvangsmidler må utredes der barnets rett til kjent opphav skal oppfylles.

Ingen øvrige kommentarer til Kap 3.

Kapittel 4 Rettargang i saker om foreldreskap

§ 4-1 Kapittelet sitt verkeområde og forholdet til andre reglar om rettargang

MannsForums kommentar:

Behovet for regelverket i kap 4 vil være kraftig redusert dersom loven innfrir på likeverdighet i kap 1-3. Dette vil også være kostnadsreduserende, da rettslige og administrative prosesser ved uavklart foreldreskap har en stor administrativ og økonomisk samfunnskostnad. Vi mener det kan antas at kostnadene ved obligatorisk slektskapsavklaring i stor grad vil kunne finansieres av en slik kostnadsreduksjon fra kap 4.

§ 4-2 Kva for domstol foreldreskapssaka høyrer under

MannsForums kommentar:

Lokasjon for alminnelig verneting kan ha positiv effekt i saker hvor barnet er flyttet vekk fra sitt opprinnelige hjemområde.

§ 4-5 Vilkår og fristar for å reise sak om endring av farskap eller medmorskap

MannsForums kommentar:

Vi foreslår at teksten “eller medmorskap” strykes.

Utover at farskapsdefinisjonen i svært stor grad avgjøres av §2.3 og §2.4 i vårt forslag, vil paragrafens formål uansett gjelde medmorskap. Tidsbegrensningene her er etter vårt syn ikke egnet til å ivareta det enkelte barns interesser, og bør fjernes helt, jfr §1-5.

Øvrige deler av kap 4 vil i stor grad overflødiggjøres av obligatorisk slektskapsavklaring, og resterende punkter kan muligens overføres til adopsjonsloven.

Kapittel 5 Rettargang i andre slektskapssaker enn foreldreskapssaker

MannsForum har ingen kommentarer til kapittelet.

Kapittel 6 Foreldreansvaret

§ 6-1 Kven som har foreldreansvaret

MannsForums kommentar:

Her er nok et “snublepunkt” i likeverdighetsprinsippet. Den ene forelder kan her etter eget ønske frata den andre forelder foreldreansvaret. Lovteksten gir også kun den ene forelder mulighet til å melde fra om ønsket om å ikke ha felles foreldreansvar. Summen av disse punktene konkluderer også med at det er mor som i begge tilfeller får foreldreansvar alene.

Disse formuleringene fratar disse barna muligheten til å få likeverdige foreldre allerede fra start.

Loven forutsetter videre at avtaler om foreldreansvar registreres i Folkeregisteret, men den tilsvarende pliktbestemmelsen mangler i folkeregisterloven (nevnte “kan”-formulering). Dette kan føre til usikkerhet for foreldrene, og manglende vern for det enkelte barns interesser.

Folkeregisterloven må oppdateres for å ivareta barnelovens intensjoner om å verne det enkelte barns interesser.

§ 6-3 Melding om foreldreansvar til folkeregistermyndigheita

MannsForums kommentar:

En avtale om foreldreansvar må meldes til Folkeregisteret med gjensidig dokumentert samtykke. Se ellers punkt om Folkeregisterloven.

Øvrige punkter:

Vi savner sanksjonsmuligheter for foreldre med foreldreansvar når disse ikke oppfyller sine plikter, og i særlig grad når det oppstår konflikt på bakgrunn av uenigheter mellom foreldrene. Slike konflikter er skadelig for barnet. Vi peker mot Familievernet når slike saker skal avgjøres, og retten må sikre det enkelte barns interesser dersom laveste instans ikke er i stand til å bistå.

Vi viser også til at barnets bestemmelsesrett og rett til å bli hørt må ha beskyttelse mot manipulering og utilbørlig påvirkning. Dette er nevnt og beskrevet i kommentarene til kap 1.

§ 6-9 Flytting ut av landet og opphald utanfor landet

MannsForums kommentar:

Dersom bare den ene forelderen ønsker å flytte ut av landet, må endring av barnets oppvekstmiljø etter §6-9 kun tillates dersom det er overveiende sannsynlig at dette er utviklingsfremmende for barnet.

§ 6-11 Forbud mot utanlandsreise med barnet

MannsForums kommentar:

Her mangler beskrivelse av tiltak mot utreise. Staten må sørge for at tiltakene er tilstrekkelig for å forhindre at barnet flyttes ut av landet.

Kapittel 7 Barnet sin bustad og dagleg myndigheit når foreldra ikkje bur saman

MannsForums kommentar:

Vårt forslag til §7-1 (jfr tidligere §36):

Foreldre er likestilte i botid og beslutningsmyndighet. Foreldrene kan i fellesskap enes om hvilken bostedsløsning som er til det beste for barnet.

Er foreldre uenige skal barnet sikres likeverdig tilgang til begge foreldrene inntil enighet eller dom foreligger. Retten skal sikre opprettholdelse av slik likeverdighet.

Dersom det foreligger særlige tungtveiende grunner, kan retten likevel avgjøre at barnet skal bo fast hos en av foreldrene.

De vesentligste faktorene som kap 7 må ivareta, er etter vårt syn hvem som har daglig myndighet, og å holde konfliktgrunnlaget i loven så lavt som mulig. Det medfører at barnets rett til stabilitet opprettholdes. Vårt forslag til §7-1 gir denne retten beskyttelse gjennom at barnets rett til likeverdig tilgang til begge foreldre har lovens beskyttelse inntil en enighet eller en rettslig avgjørelse foreligger. Dette vil beskytte barn mot den ene forelderens selvtekt og egenrådighet.

Vi ser heller ingen sammenheng mellom likeverdighetsintensjonen, og det at den ene forelderens skal ha forrang på myndigheten dersom foreldrene ikke bor sammen i det barnet fødes. Denne forrangen står i konflikt med barnets rett til to likeverdige foreldre, og en slik fordeling bør ikke være lovens utgangspunkt hvis målet er å sikre det enkelte barns interesser. Likeverdigheten må også sikres i større grad når foreldrene flytter fra hverandre etter fødsel.

Ulikeverd og manglende tiltak mot det er kjent som konfliktskapende punkter i eksisterende barnelov. Forslaget mangler tiltak, og har ingen nye virkemidler mot slike konfliktpunkter. Tvert imot, ved å flytte "myndighet" ut av "bostedskompetanse" introduserer man flere muligheter for konflikt. Vi nevner derfor vårt klare standpunkt - "Gir man foreldrene noe å krangle om, så krangler de".

Kapittel 8 Samvær

§ 8-1 Barnet og foreldra sin rett til samvær

MannsForums kommentar:

“Samvær” er et utdatert begrep, som har en negativ ladning over seg. Begrepet brukes om A- og B-forelderen, hvor B-forelderen er “samværsforelder”. Samværsbegrepet bør moderniseres, og barnets rett til familieliv med begge foreldre bør ha lovens beskyttelse. Vi benytter begrepet “familieliv”, da en likeverdig tilnærming ikke kan videreføre den utdaterte ordningen med A- og B-foreldre.

Begrepet “til det beste for barnet” brukes som et rettslig kriterium, men uten klare, målbare standarder. I praksis overlates vurderingen til skjønn – ofte uten at barnets relasjon til begge foreldre kartlegges godt nok. Dette gir åpning for vilkårlig ivaretagelse av det enkelte barns rett til familieliv med begge foreldre.

§ 8-2 Omfanget av samværet

MannsForums kommentar:

Viser til vårt forslag til ny §7-1. Omfanget som avtales må ha beskyttelse i loven, gjennom tiltak som tvangsfullbyrdelse og straff.

§ 8-3 Ansvaret for gjennomføring av samvær

MannsForums kommentar:

Se kommentar om “samvær” vs “familieliv”.

Paragrafen slår fast at begge foreldre har ansvar for at retten til familieliv blir oppfylt, men det mangler både rett til erstatning for tapt tid når familieliv uteblir uten gyldig grunn, og sanksjonshjemler for å håndheve brudd på barnets rett til familieliv.

Dette svekker beskyttelse av barnets rett til kontakt med begge foreldre og gir foreldrene liten eller ingen mulighet for oppreisning. Vi foreslår at det innføres en lovfestet rett til erstatning for familieliv ved brudd.

At det etableres klare sanksjonsmuligheter ved ulovlig hindring av familieliv, eksempelvis dagbøter, sivilrettslig oppreisning, eller rettens adgang til å justere bostedsordningen. Dvs, ved gjentatte brudd når barnets beste ikke blir ivare tatt så bør retten inn og gi fast bosted hos den forelder som kan ivareta barnets beste og rett til familieliv.

Mangelen på sanksjoner og tiltak ved brudd på retten til familieliv står i sterk kontrast til sanksjonene som finnes ved manglende barnebidrag. Dette skaper rettssulikhet og undergraver barnets rett til familieliv etter både norsk lov og FNs barnekonvensjon artikkel 9.

Familielivet må være beskyttet av retten, og her berører vi Straffelovens §261. Praksis i dag er at familieliv ikke har tilstrekkelig beskyttelse. Uavhengig av om det er dagens A- eller B-forelder som krever beskyttelse mot den andre erfarer vi at familielivets beskyttelse er inkonsekvent praktisert.

§ 8-5 Høve til å stille vilkår for samvær

MannsForums kommentar:

Utenom “Særlige grunner” bør den som krever vilkårene betale for disse. Konsekvensene av forslaget vil være at konfliktsøkende foreldre gis hjemmel til å umuliggjøre familieliv ved å sette kostnadene for høyt.

§ 8-6 Samvær med støtta eller beskytta tilsyn

MannsForums kommentar:

Vi er kritiske til at departementet kan lage forskrifter om støtta og beskytta tilsyn uten innspill fra berørte parter og pålagte høringer. Slike inngrep i familieliv må ha høy rettssikkerhet og politisk forankring.

Vi foreslår at siste ledd i paragrafen bør fjernes: «Departementet kan gi forskrift om samvær med støtta eller beskytta tilsyn.»

§ 8-7 Samvær ved kontaktforbud eller besøksforbud

MannsForums kommentar:

Kontakt- og besøksforbud ilegges i dag uten tilstrekkelig etterforskning og screening av vold. Vi erfarer at slike forbud ilegges administrativt, og basert utelukkende på subjektive og emosjonelle begrunnelser av den ene part. En slik måte å avgjøre et forbud på har etter vårt syn ikke den nødvendige etterforskningsmessige kvaliteten for å kunne legges til grunn for tiltak som har stor innflytelse på barnets samlede interesser.

Hensikten med slike tiltak er å beskytte barnet og den andre forelderen mot påstått fare. Misbruk av slike beskyttelsestiltak er etter vårt syn en form for voldsutøvelse ("fortsettelsesvold"). Vi observerer at dette er en relativt utbredt metode for å skille barnet fra den ene eller andre forelderen, og metoden har muliggjort en rekke slike unødvendige atskillelser.

I den grad slike "administrative" forbud ilegges og barn er involvert, må det stilles strengere krav til screening av hvorvidt vold eller trusler om vold faktisk har funnet sted, og/eller om faren for dette er reell. Loven må gjerne innrettes slik at misbruk av slike hjelpemidler får tydelige konsekvenser for den av partene som misbruker dette gjennom falske eller uriktige anklager. Uten en slik kvalitetssikring og uten sanksjonsmuligheter vil alle slike hjelpetiltak utgjøre en reell fare for at det enkelte barns interesser ikke ivaretas ihht denne lovens hensikt og formål.

Tiltak for gjenoppretting av familieliv må være omfattende, og egnet til å gjenopprette familieliv. Vurderingen må inneholde dokumenterte begrunnelser, og sikre at Staten har gjort alt som skal til for å ivareta retten til familieliv.

§ 8-8 Reisekostnader ved samvær med foreldra

MannsForums kommentar:

Vi støtter prinsippet om at reisekostnader bør fordeles etter inntekt, men vil påpeke at lang reisevei som følge av bostedsvalg bør gi grunnlag for annen fordeling – særlig når en forelder har valgt å langt unna uten samtykke. Dette må tydeliggjøres, slik at reisekostnader ikke kan brukes som verktøy for å hindre familieliv, ved at én part påfører den andre urimelige kostnader.

Vi foreslår at lovteksten bør inkludere at retten, ved uenighet, kan ta hensyn til hvem som har skapt avstanden og om fordelingen er rimelig i lys av barnets beste og partenes faktiske situasjon, med mål om å gjenopprette familieliv.

§ 8-9 Samværsrett for andre enn foreldra

MannsForums kommentar:

Vi foreslår tillegg i § 8-9, ny tredje setning etter første ledd:

Med “nært knytt” meinast at personen over tid har hatt jamleg og vesentleg kontakt med barnet, og at familieliv er til det beste for barnet.

Videre foreslår vi nytt avsnitt etter andre ledd:

Før retten fastset familieliv etter denne paragrafen, skal barnet høyrast i samsvar med § 1-2. Barnet si meining skal leggjast vekt på i samsvar med alder og modning.

MannsForum ber om at det gis en klar definisjon av hva som menes med “nært knytt” – noe som kan føre til ulik praksis og mulig misbruk av ordningen.

Kapittel 9 Forsørgeransvar og bidragsplikt m.m.

§ 9-1 Foreldra sitt ansvar for å forsørge barnet

MannsForums kommentar:

Her mangler klare objektive definisjoner av “hva som trengs”, da behovene ofte er subjektivt fremsatt og gir stort grunnlag for konflikt.

§ 9-2 Barnebidrag og særbidrag

MannsForums kommentar:

Følgende tekst bør slettes: “Departementet kan gi forskrift om særbidrag.”

For departementets mulighet til å gi forskrifter viser vi til manglende høringsmulighet for involverte instanser. Vi ønsker ikke at forvaltningen skal kunne ta seg friheter som kan være til skade for sikring av retten til familieliv. Dette gjelder alle paragrafer i kap 9, hvor slike formuleringer er tatt i bruk.

§ 9-5 Korleis bidrag blir fastsett

MannsForums kommentar:

Grensen for endring av bidrag bør heves til 20%

§ 9-7 Fastsetjing av barnebidrag for tid som har gått

MannsForums kommentar:

Vi anbefaler at denne begrensningen tas ut: “men likevel ikkje for lengre tid enn tre år”

§ 9-11 Midlertidig avgjerd om barnebidrag

Mannsforums kommentar:

Grunnet lang saksbehandlingstid må det fastsettes et midlertidig bidrag

Generelt om bidrags- og stønadsregler kan sies at disse i dag skaper kjente og effektive økonomiske insentiver for konflikt mellom foreldrene. Dette er en tendens som ikke er unik for Norge, men som går igjen i mange land hvor økonomi blir en drivkraft og motivasjon for negativ atferd hos den ene forelderen.

MannsForum er tydelig på at hele bidrags- og stønadssystemet må gjennomgås for å sikre at det enkelte barns samlede interesser ivaretas på en bedre måte enn i dag, og at reglene rundt dette må ha rot i internasjonale avtaler og konvensjoner og se på det enkelte barns helhetlige omsorgssituasjon i vesentlig større grad enn i dag.

Kap 9 er det kapittelet i lovforslaget som sterkest fordrer tildels store endringer i Folketrygdloven i forkant av iverksettelse.

Kapittel 10 Mekling

§ 10-1 Formål med mekling

MannsForums kommentar:

Vi støtter formålet om samarbeid og barns medvirkning, men i praksis fungerer mekling ofte som en formalitet uten reell konfliktløsning – særlig i saker med høyt konfliktnivå eller tegn til foreldrefremmedgjøring. Én time mekling gir sjelden grunnlag for trygge og bærekraftige avtaler som ivaretar det enkelte barns beste.

Mange foreldre opplever seg presset til å inngå avtaler uten nødvendig innsikt, rettssikkerhet eller forståelse for konsekvenser. I saker med ubegrunnede brudd av familieliv eller påvirkning av barnet, egner ordinær mekling seg dårlig og kan forsterke en allerede ugunstig situasjon for barnet.

Vi foreslår at lovteksten bør presisere at mekling skal ha reelt innhold og tilpasses konfliktnivået i saken.

Det bør videre åpnes for flere meklingstimer ved behov, og meklingen bør ledes av fagpersoner med barnefaglig og juridisk kompetanse.

I saker med indikasjoner på psykiske voldsformer som manipulasjon og foreldrefremmedgjøring, må meklingen kunne utsettes eller justeres, og saken henvises til videre utredning.

Hensikten må være tidlig konfliktløsning og trygging av barnets beste – ikke å produsere raske avtaler som senere brytes eller skaper nye konflikter. Avtalene må som utgangspunkt ha tvangskraft. I saker med alvorlig konflikt, nekt av familieliv eller manipulasjon, må det åpnes for tilpassede prosesser utenfor ordinær mekling.

Dagens praksis fører ofte til eskalering, økt kostnadsnivå og betydelige psykiske belastninger for barn. Vi ser at dette klart videreføres i nytt lovforslag ved at meklingsinstituttet ikke har fått tilstrekkelig status- og kvalitetsheving.

§ 10-3 Gjennomføring av mekling

MannsForums kommentar:

Vi anbefaler at følgende tekst tas ut av loven: *“Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av mekling, irekna kven som kan mekle og om godkjenning av desse, referat og meklingsattest, og om unntak frå mekling i særlege høve.”*

Vår begrunnelse er at viktige avgjørelser som dette bør involvere flere høringsinstanser før endringer utføres. Formuleringen kan stå dersom krav om høring tillegges teksten.

Dagens ordning, med meklingsattest etter én time, gir inntrykk av at forsøk på løsning er gjort – uten at det nødvendigvis medfører riktighet. Det bør åpnes for flere meklingsstimer, stilles krav til meklers barnefaglige og juridiske kompetanse, inkludert evne til å identifisere barnets eventuelle påvirkning av manipulasjon, og skjev maktbalanse.

Attest bør bare utstedes dersom det faktisk er forsøkt løsning, og foreldrene har fått tilstrekkelig informasjon og veiledning. Meklingsreferat må inneholde en reell vurdering, inkludert dokumentasjon av barnets medvirkning dersom relevant. Meklingsinstituttet må styrkes, da det er å regne som “førstelinje” i foreldretvistsaker. Vi mener at flere endelige avgjørelser må kunne tas i forbindelse med meklings, underbygget med automatisk tvangskraftige avtaler. Hensikten med tvangskraft er nettopp å sikre det enkelte barns interesser med juridiske virkemidler, noe som ikke skjer i tilstrekkelig grad i dag.

For ordens skyld er det også slik i dag at avtalefriheten gjelder. En tvangskraftig avtale kan altså når som helst endres av avtalepartene dersom disse er enige. En ny avtale kan i dag behandles av Statsforvalteren for nytt vedtak om tvangskraft om ønskelig, og MannsForum mener at denne kompetansen også bør ligge i Familievernet.

Mekling skal bidra til trygghet og løsninger for barnet – ikke bare fungere som en formalitet på vei til rettssak. Vi mener det bidrar til konfliktdeмпing, og at raskere avgjørelser vil føre til færre konfliktskadede barn.

Lovteksten bør inneholde et minimumskrav som dekker allerede kjente og felles problemstillinger fra

§ 10-4 Barnesamtale ved meklings

MannsForums kommentar:

Det bør innføres en veiledende aldersgrense, for eksempel fra fylte 7 år, i tråd med annen lovgivning og det enkelte barns utvikling. For barn under 7 år bør det gjøres en individuell vurdering av modenhet og behov.

Det bør presiseres at samtalen skal skje på det enkelte barns premisser og uten press, og at barnet ikke må ansvarliggjøres for foreldrenes konflikt.

Ved slike samtaler skal det legges vekt på å avdekke hvorvidt barnet kan være påvirket av manipulasjon eller lojalitetskonflikt. Vurderingen må dokumenteres, og behandles som et potensielt rettsdokument. Slik manipulasjon skjer i for stor grad til at man kan overse det, og kan være en del av psykisk vold utført mot barnet.

Kapittel 11 Generelle regler om rettargang i foreldretvistar

§ 11-1 Dei særlege pliktene til advokatar

MannsForums kommentar:

Advokater som opptre i saker etter kapitlene 10 til 14 har et særskilt ansvar for å beskytte barnets interesser. Loven bør kreve en aktiv plikt til å opptre konfliktdeмпende, og at det skal tas utgangspunkt i barnets interesser, ikke interessene til en av foreldrene. Det bør også etableres en plikt om å opplyse om mulige skadevirkninger av både langvarig konflikt og hindring av familieliv.

Begrunnelsen for dette er at vi observerer at et ikke ubetydelig antall advokater fremmer strategier som har til hensikt å “vinne saken” – fremfor å finne varige løsninger som ivaretar barnets interesser. Dette kan bidra til unødvendig

eskalering i konflikter, etablering av skjev maktfordeling gjennom fortsettelsesvold i form av falske anklager og ubegrunnede beskyttelsestiltak, og kan i verste fall føre til fullskala foreldrefremmedgjøring.

MannsForum foreslår et tillegg i form av tredje setning slik:

“Advokaten har ei særleg plikt til å opptre konfliktdempande og bidra til løysingar som er til det beste for barnet.”

§ 11-2 Dei særlege pliktene til dommarar

MannsForums kommentar:

Dommere må ha et særskilt ansvar for å beskytte det enkelte barns interesser. Dette krever mer enn formell informasjon, og en aktiv plikt til å opptre konfliktdempende.

§ 11-3 Teieplikt for sakkunnig og representant for barnet

MannsForums kommentar:

Teksten “Retten kan oppheve teieplikta dersom representanten til barnet krev det” bør inneholde en presisering om at retten må vurdere om innholdet i det budskapet som representanten fremsetter skal hensyntas i saksgangen.

MannsForum har ingen øvrige kommentarer til kap 11

Kapittel 12 Særlege reglar om rettargang i foreldretvistar

§ 12-1 Kva ein kan reise sak om

MannsForums kommentar:

Bestemmelsen slår fast at hver av foreldrene kan reise sak ved uenighet om foreldreansvar, bosted, familietid osv. I teorien høres dette likestilt ut – men i praksis er det stor ubalanse.

Den forelderen som allerede har kontroll over barnet (typisk bostedsforelder) har i realiteten makten. Den andre må bruke tid, penger og rettsapparatet for å få kontakt med eget barn. Dette er særlig utfordrende når familieliv blir sabotert – noe som skjer ofte uten konsekvenser. Slik saksførsel begrenses av økonomi, og skader foreldrenes evne til økonomisk forsørgelse. Problemstillingen forsterkes i det en av partene har fri rettshjelp.

Det reises ingen spørsmål i lovteksten om barnets rett til å bevare kontakt med begge foreldrene. Barnet blir en passiv brikke i et system der det er den mest pågående forelderen som vinner frem.

Vi savner også en tydelig regulering av barnebortføring og ulovlig utflytting. I praksis kan én forelder flytte med barnet, og den andre må etterpå reise sak for å få det omgjort – en tung og urettferdig prosess som skader barnet.

§ 12-2 Vilkår for å reise sak

MannsForums kommentar:

Formuleringen før andre punktum må endres fra “er dømt” til “er dømt, og dommen er rettskraftig”.

§ 12-3 Kva for domstol saka høyrer under

MannsForums kommentar:

Tiltaket med at rettssaken skal føres der barnet har alminnelig verneting er et positivt punkt. Bra!

§ 12-6 Barnet sin rett til medverknad i foreldretvistsaker for retten

MannsForums kommentar:

Teksten bør fjernes: Avgjerder om val av tiltak etter denne paragrafen kan ikkje ankast.

Øvrige kommentarer:

MannsForum støtter intensjonen i paragrafen om å sikre barnet rett til å bli hørt, men erfarer at dette i praksis ikke alltid skjer på barnets premisser, og at barn ofte blir ansvarliggjort eller manipulert i konfliktsaker. Barnets rett til medvirkning blandes ofte med påvirkning/manipulasjon eller lojalitetskonflikter, særlig der én forelder har sterkere påvirkningskraft. Se gjerne vår kampanje om bevisst og ubevisst påvirkning her:

<https://mannsforum.no/nyheter/ordene-dine-former-deres-sinn/>

Det bør stilles minimumskrav til kompetansen til den som snakker med barnet. Personen bør ha erfaring med barns psykologi og solid faglig forståelse av påvirknings-/manipulasjonsdynamikker og fremmedgjøring.

§ 12-7 Midlertidig avgjerd

MannsForums kommentar:

Midlertidig avgjørelse må avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen tidsfrist. Tidsfristen må gjøres så kort som overhode mulig, da nytt status quo raskt etableres. Dersom barnet er i en voldsutøvers varetekt, noe som vi observerer at stadig skjer i slike saker, så må tiden og skaden begrenses så mye som overhode mulig for å ivareta det enkelte barns interesser.

Nedenforstående må settes under lupen og vurderes nøye. Besøksforbud basert på den ene parts krav er etter vår erfaring et effektivt grep i foreldrekonflikter, og vi observerer at det i stor grad brukes som et taktisk grep for å begrense og avskjære barnets rett til familieliv. Vi forstår at punktet er innført for å beskytte mot vold, men viser til kommentarene i kap 8 hvor slike forbud misbrukes, og utgjør en del av den ene parts voldsutøvelse mot barn og den andre forelder. Slike forbud må begrunnes med bakgrunn i kvalitativ etterforskning for å sikre barnets individuelle rett til familieliv. Vi overlater til lovgiver å utarbeide retningslinjer for slike etterforskningskrav.

Dersom ein av partane krev det, kan retten i ei midlertidig avgjerd forby den andre parten å kome til huset der barnet bur, eller til nokon eigedom der barnet måtte vere. Dersom det ikkje trengst ei avgjerd straks, skal den parten som kan bli ilagd forbod, om mogleg få høve til å uttale seg for retten.

§ 12-9 Avgjerder under saksførebuinga

MannsForums kommentar:

Teksten “Avgjerder om val av tiltak etter denne paragrafen kan ikkje ankast.” må ut av paragrafen.

§ 12-11 Representant for barnet

MannsForums kommentar:

Teksten “Avgjerder etter denne paragrafen kan ikkje ankast.” må ut av paragrafen.

§ 12-12 Bruk av sakkunnig

MannsForums kommentar:

Teksten “Avgjerder etter dette leddet kan ikkje ankast.” må ut av paragrafen.

Kapittel 13 Særlege reglar om rettargang i saker om foreldreansvar m.m. etter dødsfall

§ 13-1 Kven som kan krevje foreldreansvaret etter dødsfall

MannsForums kommentar:

Teksten “Fristen for å reise sak er seks månader” bør fjernes. En slik frist vil kunne være til skade for det enkelte barns interesser.

Kapittel 14 Tvangskraft og tvangsfullføring

§ 14-1 Vedtak om tvangskraft for avtaler

MannsForums kommentar:

Familievernets kompetanse må løftes, slik at alle avtaler inngått på familievernkontorene gis tvangskraft jmf denne lov

§ 14-2 Tvangsfullføring av avtaler og avgjerder i foreldretvist

MannsForums kommentar:

Paragrafen må understøttes med følgende formulering: Myndighetene plikter til å ha tilstrekkelige virkemidler for gjennomføring av tvangsmidlet.

§ 14-3 Når tvangsfullføring ikkje skal skje

MannsForums kommentar:

Setningen “Tvangsfullføring skal heller ikkje skje når barnet set seg imot tvangsfullføring og tvangsfullføring ikkje er nødvendig av omsyn til barnet.” må fjernes fra paragrafen.

Det må forutsettes at en dom eller avtale med tvangskraft allerede skal være vurdert til å være det enkelte barns beste. Formuleringen undergraver store deler av verdien av tvangskraft.

En slik vurdering må være individuell for å ivareta det enkelte barns interesser.

§ 14-5 Korleis avtaler med tvangskraft og avgjerder kan tvangsfullførast

MannsForums kommentar:

Setningen “Lar den som har retten etter lova det gå lenger tid med inndringa, løper inga vidare bot før den bota som er forfallen til betaling, er betalt, eller det er teke utlegg for bota.” må fjernes, og kan erstattes med “Staten plikter til å ha

tilstrekkelige virkemidler.”

Det er ellers i samfunnet ikke slik at man slipper unna verken bøter eller forelegg for lovbrudd og forseelser ved å ikke betale den foregående. Virkemidlene her må være like ufravikelige som ellers i samfunnet for å kunne sikre at det enkelte barns interesser ivaretas.

Kapittel 15 Internasjonal privatrett

§ 15-1 Generelle føresegner

MannsForum sin kommentar:

Setningen *“Utanlandsk rett skal ikkje brukast og utanlandske avgjerder skal ikkje leggjast til grunn eller fullførast dersom sakshandsaminga eller resultatet strir mot grunnleggjande rettsprinsipp i norsk rett (ordre public).”* må sees opp mot internasjonale forpliktelser, konvensjoner og inngåtte avtaler.

Den endelige vurderingen må gjøres for å sikre det enkelte barns interesser.

§ 15-3 Anerkjenning av morskap

MannsForums kommentar:

Ved tvil skal morskap avgjøres ved slektsavklaring.

§ 15-4 Anerkjenning av farskap og medmorskap

MannsForums kommentar:

Ved tvil skal farskap avgjøres ved slektsavklaring, og temaet medmorskap flyttes innunder adopsjonslovgivingen.

§ 15-8 Jurisdiksjon i saker om barnebidrag

MannsForums kommentar:

Punkt a) må også inkludere morskap.

§ 15-10 Godkjenning av private avtaler for innkrevjing i utlandet

MannsForums kommentar:

Paragrafen må inneholde presiseringer om hvordan kontradiksjon skal ivaretas.

Sluttkommentar

Lovforslaget har etter vårt syn for store hull og mangler totalt sett. Vi har vist til en rekke svakheter og mangler i loven, både i lys av målet om likeverdighet og for å ivareta det enkelte barns interesser.

MannsForum har ingen øvrige kommentarer.